

HISTORIA - YHTEISKUNTA, KYSYMYKSET

Eero Ylitalo

1. Mikä geologinen kausi sijoittuu trias- ja liitukauden väliin? Se alkoi n. 201 miljoonaa vuotta sitten ja kesti n. 55 miljoonaa vuotta. Ranskan ja Sveitsin rajalla on samanniminen vuoristo.
 2. Varhaisimmat korkeakulttuurit syntyivät suurten jokien varsille. Minkä joen varrella kehittyi ikäjärjestyksessä kolmas korkeakulttuuri Mesopotamian ja Egyptin jälkeen?
 3. Mikä valtio sijaitsi nykyisen Syyrin ja Irakin pohjoisosissa n. 1500 -1360 eaa.? Se oli hurrien asuttama puskurivaltio Egyptin ja Assyrian välissä, pääkaupunki oli Washukanni. Valtio mainitaan Mikä Waltarin romaanissa "Sinuhe egyptiläinen", Sinuhe matkusteli tässä maassa.
 4. Demokratian kehtona pidetään antiikin Kreikkaa, erityisesti Ateenaa. Aikalaisille demokratia oli kuitenkin rahvaanvaltaa tarkoittava halventava käsite. Mikä oli 2400 vuotta sitten yhteiskuntafilosofien mukaan se oikea ja ihanteellinen valtiomuoto, jossa valta jakautuu omaisuuden määrän ja yleisen kunnioituksen perusteella? Sanan alussa on suomalaisen miehen etunimi, joka ei ole Ari.
 5. Rooman konsuleiden Paullus ja Varro johtamat legioonat kärsivät musertavan tappion viholliselleen Cannaessa 216 eaa. Taistelu on sotateoreetikoiden kirjoissa (kuten Carl von Clausewitz) esimerkki klassisesta tuhoamistaistelusta. Kuka sotapäällikkö johti roomalaiset voittaneita joukkoja? Vuonna 2001 ensi-iltansa saaneella elokuvalla oli sotapäällikön nimi.
 6. Kuten jouluevankeliumista voidaan lukea, Jeesus syntyi keisari Augustuksen aikana. Mutta kuka oli keisarina Jeesuksen julkisen toiminnan ja kuoleman aikana - eli kenen kuva oli kolikossa, johon vedoten Jeesus kehotti - Markuksen evankeliumin 12. luvun mukaan - antamaan keisarille, mikä keisarin on?
 7. Profeetta Muhammed kuoli 632. Kuka oli hänen seuraajansa poliittisena johtajana eli 1. kalifi (632-34). Vastaukseksi kelpaa joko nimi tai sukulaisuussuhde Muhammediin.
 8. Mikä nykyisin noin 260.000 asukaan kaupunki oli Kaarle Suuren valtakunnan pääkaupunki? Kaarle Suuri sekä syntyi että kuoli tässä kaupungissa.
 9. Pyhän Henrikin legendassa mainitaan nimeltä historian ensimmäiset suomalaiset, nimittäin piispan tappanut Lalli ja hänen vaimonsa. Kuka oli Lallin vaimo?
 10. Minkä valtakunnan ensimmäinen kuningas oli Bouillonin Godfried, viimeinen Guy De Lusignan?
- Valtakunnan kuninkuus on edelleen olemassa arvonnimenä, jonka nykyinen haltija on Espanjan kuningas Juan Carlos.
11. Minkä ikäisenä kuoli Ranskan kansallissankari ja pyhimys Orleansin neitsyt eli Jeanne d'Arc?
 12. Kenen puoliso oli Katarina Jagellonica?
 13. Millä nimellä tunnetaan paremmin Rembrandtin 1642 valmistunut maalaus "Frans Banning Cocqin ja Willem van Ruytenburchin seurue"?
 14. Seitsenvuotisessa sodassa 1756-63 (Pommerin sodaksikin kutsutaan), Preussin kuningaskunta taisteli kuninkaansa Fredrik II Suuren johdolla melkein koko muuta Eurooppaa vastaan ja selvisi sodasta ilman alueluovutuksia. Hitler piti sittemmin Fredrik Suuren taistelua esikuvanaan ja uskoi sotaonnen voivan kääntyä vielä keväällä 1945. Preussilla oli liittolaisenaan Hannoverin herttuakunnan lisäksi vain yksi merkittävä Euroopan valtio, mikä?
 15. Mikä oli nimeltään Venäjän keisarin Aleksanteri I:n aloitteesta Wienin kongressissa 1815 solmittu Venäjän, Preussin ja Itävallan välinen liitto? Liiton virallinen tarkoitus oli turvata rauha ja kristilliset arvot Euroopassa, mutta todellisuudessa vastustettiin valtakumouksia, demokratiaa ja sekularismia. Liittoon kuuluivat lopulta kaikki Euroopan valtiot paitsi Britannia ja Turkki.
 16. Kuka oli Ranskan ensimmäinen presidentti -nimikettä käyttänyt valtionpäämies? Hän sai presidentinvaaleissa 5,5 miljoonaa ääntä, toiseksi jäänyt Louis Eugène Cavaignac sai vain vajaat 1,5 miljoonaa ääntä.
 17. Suomessa valittiin 1907 ensimmäistä kertaa yksikamarinen eduskunta. Sitä ennen autonomian aikana eduskuntaa vastasi säätyvaltiopäivät, joihin osallistuneita valtiopäivämiehiä sai äänestää vain n. 10 % kansasta. Mitkä säädyt olivat edustettuina valtiopäivillä?
 18. Vuonna 2001 Robbie Williams levytti kappaleen "The Road To Mandalay". Missä itsenäisessä valtiossa on Mandalayn kaupunki ja samanniminen hallintoalue, jossa II maailmansodassa riehuivat rajut taistelut.
 19. Virallisen totuuden mukaan Lee Harvey Oswald tappoi presidentti Kennedyn, mutta kuka murhasikaan Oswaldin?
 20. Kuka sai vähiten ääniä Suomen presidentinvaaleissa 2012?

OTKY:n Teemapäivä 2014

19.1.2014

HISTORIA - YHTEISKUNTA, VASTAUKSET

1. Jurakausi
2. Indus
3. Mitanni
4. Timokratia
5. Hannibal, Karthagon joukkojen ylipäällikkö
6. Tiberius (14-37)
7. Muhammedin appi (lempivaimo A'isan isä) Abu Bekr (myös Abu Bakr, Abubakar, Abi Bakr, Abu Bakar)
8. Aachen
9. Kerttu
10. Jerusalemin kuningaskunta
11. 19 vuotiaana
12. Juhana Herttuan, myöhemmin Ruotsin kuningas Juhana III.
13. Yövärtio
14. Britannia eli Englanti
15. Pyhä allianssi
16. Ludvig Napoleon Bonaparte eli Napoleon III, Napoleon I:n veljenpoika
17. Aatelisto, papisto, porvaristo ja talonpojat
18. Myanmar eli Burma
19. Jack Ruby (Jacob Leon Rubenstein)
20. Sari Essayah, 75 744 ääntä eli 2,47 %

TIEDE, KYSYMYKSET

Risto Kohonen

1. Mikä tai kuka on Jadejänis?
2. Mikä on universumin perusväri - eli minkä väriseltä maailmankaikkeus näyttäisi ulkopuolisesta, jos sitä voisi katsella yhdellä kertaa kokonaisuena?
3. Kansainvälinen astronominen unioni, IAU, on suonut Beatles-legenda John Lennonille oman nimikko-kraatterin. Mistä planeetalta se löytyy?
4. Maapallon kylmyysennätys? Kahden asteen tarkkuudella.
5. Minkälainen fossiili on "tiktaalik"?
6. Mitä on vesihome?
7. Valakka tarkoittaa tietynlaista hevosta - millaista?
8. Mikä tai mitä on kultasade? Kyse ei ole olympialaisista.
9. Mitä on toiselta nimeltään askorbiinihappo?
10. Miksi avanto on alastomalle kylmempi: kuin lumihanki?
11. Missä sijaitsee suomalainen tutkimusasema Aboa?
12. Mistä kuppa tuli Eurooppaan?
13. Virtahepoja (virtahepo ja kääpiövirtahepo) pidettiin ennen sikojen lähisukulaisina. DNA-tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet niiden olevan läheistä sukua aivan muulle nisäkäsryhmälle - mille?
14. Mistä koostuu ainesosa nimeltä pykriitti? Sitä on käytetty melkoisen mittaviinkin rakennustöihin.
15. Mikä on ihmisen suurin lihas - ja mikä on pienin luu?
16. Mistä löytyy ns. Lagrangen pisteitä?
17. Mitä tarkoitetaan Weberin pisteellä? Käsite liittyy hyvinkin olennaisesti Brasiliaan.
18. Kalifornialaiset terveysviranomaiset löysivät äskettäin maailman vahvimman tunnetun myrkyn - uuden muodon botuliinista. Botuliinista on löydetty aiemmin seitsemän eri muotoa nimillä A-G, joille tunnetaan vastalääkkeet. Uuteen H-tyyppiin lääkkeet eivät pure. Mistä tämä supermyrkykky löydettiin?
19. Mikä on tihein eli ominaispainoltaan raskain alkuaine?
20. Kuinka monta hyönteislajia oli Suomessa tavattu 2007 mennessä? 1 000 tarkkuudella.

TIEDE, VASTAUKSET

1. Ensimmäinen kiinalaisalus laskeutui Kuuhan 14.12.2013 mukanaan Jadejänikseksi (Yutu) ristitty mönkijä.
2. Beessi (beige). Kyseessä on Johns Hopkinsin yliopiston kahden tähtitieteilijän analyysi 200 000 galaksin spektristä. Aluksi perusväriksi luultiin turkoosia tietokoneohjelman virheen vuoksi.
3. Merkuriukselta. IAU nimesi Merkuriuksesta kymmenen kraatteria tunnettujen taiteilijoiden ja kirjailijoiden mukaan. Lennon on yksi nimetyistä.
4. Yhdysvaltain avaruushallinnon Nasan satelliitit rekisteröivät 10.8.2010 Etelämantereelta kylmimmän maapallolla mitatun lämpötilan. Etelämantereen itäiseltä vuoristo-alueelta mitattiin -92 celsius-astetta. Edellinen ennätys oli -89,2 celsius-astetta, joka sekin oli havaittu Etelämantereella vuonna 1983.
5. Tiktaalik on 375 miljoonaa vuotta vanha fossiili, joka löydettiin jo vuonna 2004 Ellesmeren saarelta Kanadan arktiselta alueelta. Äskettäiset tutkimukset ovat tuoneet lisätietoa sen luonteesta kalan ja maaselkäräntäisen välimuotona. Sillä oli kaloista päoiketen mm. itsenäisesti toimivat takaraajat ja vapaasti kääntyvä kaula.
6. Vesihome on sienitartunta, jota on löydetty runsaasti Perämereen laskevien jokien ja niiden suistojen kaloista sekä Suomen että Ruotsin puolella. Vesihomesieni tappaa kalan pitkälle edetessään.
7. Valakan yleisempi synonyymi on ruuna - siis kastroitu ori.
8. Kultasade (*Laburnum alpinum*) on kultasadepensaiden (*Laburnum*) sukuun kuuluva laji. Kultasadetta käytetään koristekasvina näyttävän kukintansa vuoksi. Myrkyllisenä, joten se ei sovellu esimerkiksi lastentarhojen tai lasten leikkipaikkojen läheisyyteen. Suomessa kultasade kasvaa 3–5 metrin pituiseksi. Se menestyy maan eteläosissa, mutta myös oululaisissa puutarhoissa se on pärjännyt hyvin.
9. C-vitamiini
10. Kylmä vesi on kylmempi kokemus, koska sen lämmönjohtokyky on suurempi kuin lumen ja se koskettaa kehoa kaikkialta. Avannon nolla-asteissa vedessä iholämpötila laskee mittausten mukaan ensimmäisen minuutin aikana 12–13 astetta ja viidessä minuutissa 26 astetta-
11. Etelänapamantereella
12. Kupan arvioidaan saapuneen Eurooppaan 1400-luvun lopulla Amerikasta Kolumbuksen ensimmäiseen löytöretkeen osallistuneiden miesten mukana. Tauti levisi Portugalin, Espanjan ja Italian satamakaupungeista nopeasti näiden maiden väestöön-
13. Nykyisen, geenitutkimuksiin perustuvan käsityksen mukaan virtahepojen lähimpiä eläviä sukulaisia ovat valaat.
14. Pykriitti on puukuiduista, kuten sahanpuruista ja/tai selluloosasta, kuten paperi (~14 paino-%) sekä jäästä (~86 paino-%) valmistettu komposiittimateriaali. Tavallista jäätä kovempaa se ei pirstoudu yhtä helposti siihen kohdistetusta iskusta. Pienen lämmönjohtavuuden vuoksi se sulaa hitaasti. Pykriittiä voi muovata ennen jäädytystä. Jäätyessään se laajenee. Yli -15°C lämpötilassa pykriitti vajoaa oman painonsa alla. Nimensä se sai brittiläisen keksijän Geoffrey Pyken mukaan. Hän ideoi toisen maailmansodan aikana valtavan, pykriitistä valmistetun Habbakuk -lentotuki-aluksen. Ideana oli, että se upottaminen olisi ollut hankalaa valtavan koon ja pykriitin ominaisuuksien vuoksi. Prototyyppi rakennettiin 1943 - varsinaista alusta ei koskaan. Vastikään Juussa hollantilaiset opiskelijat tekivät ison kupolin pykriitistä.
15. Ihmisen suurimmat lihakset ovat isot pakaralihakset (*musculus gluteus maximus*) - noin 3 mm pitkä kuuloluu, jalustin (*stapes*), on pienin ja kevyin ihmisen luista.
16. Lagrangen pisteet ovat avaruuden kohtia, joissa kahden massan vetovoimat kumoavat toisensa. Esim. Maalla ja Auringolla on viisi tällaista pistettä. Pisteitä käytetään satelliittien sijoituskohtina.
17. Weberin piste on valtion tai alueen väestöllinen keskipiste - asukkaiden matka pisteeseen on keskimäärin yhtä pitkä. Suomen Weberin piste on Hauholla ja Brasilian uusi pääkaupunki rakennettiin laskettuun Weberin pisteeseen.
18. Lapsen ulosteesta.
19. Osmium (Os) 22,61 kg/dm³ - jaksollisessa järjestelmässä 76:s alkuaine.
20. Suomesta on tavattu vuoteen 2007 mennessä noin 21 000 hyönteislajia

POPULAARIKULTTUURI, KYSYMYKSET

Jaakko Törmälä

1. Pakolliset Beatles-kysymykset:(2 x 1p.)
 - a) Kuka Beatles kävelee "Abbey Road"- levyn kannessa paljain jaloin, ja vielä eri tahtiin kuin muut?
 - b) Decca-yhtiö hylkäsi yhtyeen "Silver Beatles". Minkä yhtyeen Decca otti levymerkilleen sen sijaan? Suurin hitti oli lainakappale "Silence is Golden".
2. Keitä ovat "Kippari", "Rico", "Kowalski", ja "Alokas"? (1 p.) Heidät voi tunnistaa lauseesta "Aloita operaatio..."
3. Kitaristeja (3 x 1p.):
 - a) Randy Rhoads, Jake E. Lee, Zakk Wylde, ja Gus D
 - b) Eric Clapton, Jeff Beck ja Jimmy Page
 - c) Mike Rutherford ja Steve Hackett
4. Millä muusikkonimellä Joona Kortesmäki tunnetaan? (Hän pitää myös tv-ohjelmaa "Suorana: Kortesmäki" 1 p.)
5. Kenen kirjailijan teokseen perustuu Olli Saarelan elokuva Rukajärven tie? (1 p.)
6. Kenen dekkarihahmo on:(2 x 1 p.)
 - a) Riku Tanner, b) Jussi Vares?
7. Minkä valmistajan kitaroita ovat mm. "SG", "Flying V", ja "Explorer"? (1 p.)
8. Minkä erittäin hyvin menestyneen pelin kolme (pelattavaa) pähahmoa ovat "Michael De Santa", "Trevor Philips", ja "Franklin Clinton"? (1p)
9. Kuka eläkeläinen? Hahmon luoja on Eevaliisa Holma-Kinnunen ja hänen äänenään toimi Pertti Nättilä (1 p.)
10. Missä "todellisessa klassikko" -elokuvassa "jahdataan" Ruusunuppua?
11. Missä pidetään Pohjoismaiden suurin stand up -festivaali?
12. Kenen muusikon seuralaisia? (3 x 1 p-)
 - a) eversti Parker
 - b) "The Wailers "- yhtye
 - c)Renate Blauel ("You might still be standing, but we're rolling on the floor laughing our asses off", sanoivat bändin jäsenet asiasta kuullessaan.)
13. Minkä sarjakuvan on luonut? (2 x 1 p)
 - a) Bill Watterson
 - b) Tarmo Koivisto

OTKY:n Teemapäivä 2014

19.1.2014

POPULAARIKULTTUURI, VASTAUKSET

1. a) Paul McCartney, b) (Brian Poole &) Tremoloes
2. Madagaskarin pingviinejä
3. a) Ozzy Osbourne, b) Yardbirds c) Genesis
4. Posteljoona
5. Antti Tuurin ("Elämä isänmaalle")
6. a) Ilkka Remes, b) Reijö Mäki
7. Gibson
8. Grand Theft Auto V (GTA 5) - Rockstar Games
9. Ransu-koira
10. Citizen Kane
11. Hämeenlinnassa - "Tomaatteja tomaatteja"
12. a) Elvis Presley, b) Bob Marley, c) Elton John
13. a) Calvin ja Hobbes (Lassi ja Leevi tai Paavo ja Elvis),
b) Mämmilä (tunnetuin)

URHEILU, KYSYMYKSET

Timo Pappinen

1. Monennetko talviolympialaiset ovat seuraavat Sotshin kisat?
2. Mikä joukkue voitti ennen HJK:ta edellisen kerran miesten jalkapallon Suomen mestaruuden?
3. Kuka kaikkien aikojen ”kärppäpelaajista” (on myös ”kärppäkasvatti”) on pelannut eniten jääkiekon A-maaotteluja?
4. Kuka oululaisillekin tuttu painija voitti kreikkalais-roomalaisen painin Euroopan mestaruuden 1993 ja MM-pronssia samana vuonna?
5. Minkä kahden paikkakunnan välillä Ruotsissa - toinen on kaupunki - hiihdetään maaliskuun ensimmäisenä sunnuntaina perinteinen Vaasa-hiihto (Vasaloppet), 90 km?
6. Kenet urheilutoimittajat valitsivat 2013 parhaaksi miespesäpallolijaksi ?
7. Ketkä kaksi pistooliampujaa toivat Suomelle kultamitalit Tokion Olympialaisista 1964
8. Mikä on miesten lentopalloverkon korkeus (lattiasta verkon yläreunaan, 5 cm tarkkudella)?
9. Kuka naisyleisurheilija voitti olympiakultaa 1972 Münchenissa ja 1984 Los Angelesissa? Kultamitalien väliä oli siis 12 vuotta.
10. Kenellä hiihtäjällä on suomalaisista eniten viestin arvokisamitaleja (Olympialaisista ja MM-kisoista). Hän on mieshiihtäjä.
11. Bayern München voitti viime keväänä jalkapallon Mestarien Liigan. Kuka oli joukkueen päävalmentaja ? Hän oli maailmanmestari 1974 ja valmensi Real Madridin Mestarien liigan (UEFA Champions League) voittoon 1998
12. Miesten maahockey on ollut Olympialaisten urheilumuotona 1908 alkaen. Millä maalla on tässä lajissa eniten kultamitaleja?
13. Kuka oululaisillekin tuttu pelaaja on jääpallon pääsarjan, Bandyliigan ja sen edeltäjän jääpallon mestaruussarjan, kaikkien aikojen paras maalintekijä?
14. Ketkä kaksi hyppääjää toivat Suomen ensimmäiset mäkihypyn olympiamitalit, samoista kisoista ja samasta kilpailusta?
15. Lassila-niminen urheilija voitti olympiakultaa Vancouverissa 2010. Mikä oli hänen lajinsa?
16. Montako olympiamitalia on Paavo Nurmi saavutti urallaan (helppo muistaa)?
17. Kuka voitti ennel Sebastian Vettelia viimeksi Formulan 1:n maailmanmestaruuden
18. Kuka on vanhin elossa oleva suomalainen olympiavoittaja?
19. Mitkä maat on voittivat curlingin olympiakultaa perättäisissä kisoissa Torinossa ja Vancouverissa miesten ja naisten sarjoissa?
20. Mikä miesten yleisurheilulajin edelleen voimassa oleva Suomen ennätys tehtiin päivämäärällä 29.8.1978?

URHEILU, VASTAUKSET

1. 22.
2. Inter Turku, 2008
3. Esa Peltonen, 277 A-maaottelua
4. Mikael Lindgren
5. Sälen - Mora
6. Jani Komulainen, Sotkamon Jymy
7. Pentti Linnosvuo, olympiapistooli ja Väinö Markkanen, vapaapistooli
8. 243 cm (238 - 248 cm riittää)
9. Ulrike Meyfarth, Länsi-Saksa (korkeushyppy)
10. Harri Kirvesniemi
11. Jupp Heynckes
12. Intia, kahdeksan olympiakultaa)
13. Veikko Niemikorpi - 692 maalia
14. Antti Hyvärinen (kultaa) ja Aulis Kallakorpi (hopeaa) - Cortina d'Ampezzo 1956
15. Freestylen hyppy, Lydia Lassila Australia. Hän on naimisissa entisen suomalaisen kumparelaskijan Lauri Lassilan kanssa.
16. 12 (9 kultaa ja 3 hopeaa)
17. Jenson Button, 2009
18. Lydia Wideman, synt. 17.5.1920
19. Kanada - miehet ja Ruotsi naiset
20. Martti Vainio - 10 000 m, Prahan EM-kisat 1978, 27.30,99